

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold., 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petitive vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: P. Skaza in dr. v koroški ulici hišn. št. 229

Razpuščenje češkega zbora.

Pred nekterimi tedni je šla po ustavovernih novinah novica, da misli nemška dunajska vlada svoje stališče s tem utrditi, da bode pridobila na Českem in na Kranjskem zopet ustavoverno večino. Ob enem se je poročalo, da dvor na to pri-ganja, naj ustavoverna stranka dejansko dokaže, da more izpolniti svoje obljube, ktere je dajala tačas, ko je rovala proti Hohenwartovemu ministertvu: namreč, da spravi v državni zbor zastopstva vseh dežel in da more pokazati impozantno večino za seboj. Vendar vladni listi so kmalu potem poročali in zagotavljali, da češkega in kranjskega zbora še ni treba razpuščati, da vlada dela korak za korakom, da se neče pre-nagliti. Kljub temu pride na enkrat, in ustavo-vercem nenadoma razpuščenje češkega zbora, ne pa ob enem napovedano razpuščenje kranjskega.

Vse to bi dokazovalo, da je resnica, kar trdē neodvisni glasovi, da je namreč ministerstvu ukazano češki deželni zbor razpustiti in se tam poskusiti. Dozdaj ministerstvo nema nobenega vspeha dokazati. Veselje nad posilno volilno po-stavo, ktero je dobilo, minilo je takoj, ko je hladen pomislek dotične kroge podučil, da ta pri-dobitev nikakor ni taka, da bi odločevala. Tudi poravnavanje s Poljaki ne more do nobenega zvršetka priti. Razumljivo je torej, da so naj-višji krogi, katerim mora vendar že iz samokoristi nekaj biti za končno ustanovljenje stvari v Av-striji, nevoljni in nepotrpljivi postali, ter mini-sterstvo poslali na Česko v ogenj, kjer naj se do-loči, da-li je vredno še daljšega življenja ali ne.

Ako na Českem zmaga federalistična stran-ka, nemogoče si je misliti, kako bi to ministerstvo moglo še dalje na krmilu ostati. In v tem je baš važnost čeških volitev za celo Avstrijo ležeča. Ako zmagajo Čehi, ne bodo imeli vladni ljudje časa niti dovoljenja tudi kranjski zbor razpustiti. Ako pa česko velikoposestvo vsled Kollerjevega pritiska ustavoverno voli, potem se ministerstvu podaljšajo dnevi življenja, in potem je napove-dano razpuščenje kranjskega zbora več nego ver-jetno. Volitve na Českem bodo torej v prvi vrsti

tudi za nas Slovence odločile, ali nam bode treba ali ne treba iti zopet na volilni boj. Dasiravno trdno upamo, da bodo Čehi zmagali in tako Au-ersperga podrli, vendar je dobro, da se kranjski Slovenci že zdaj pripravljajo, seosebno, da se vo-lilei za kupčijsko komoro, kateri je prvi razpust napovedan, ob pravem času spremajo za borbo.

Dopisi.

Iz Kamnika, 13. sušca. Dolgo časa se je že molčalo o našem mestu, kakor da bi ga zemlja več ne nosila, ali solnce Kamničanom več ne bi sijalo! Pa temu ni tako! Če tudi pri nas ni zdaj tako živahno gibanje in življenje, kakor ob času volitve, ktere se še zdaj vsak rad spominja in rad ponosno govori o vrli zmagi v Tržiču, je vendar le zmirom lepo porazumljenje med mest-njani, h kateremu gotovo največ pripomore naše narodno središče čitalnica, kjer je vselej veselo življenje in gibanje med družabniki. Posebno nas vesele lepe igre, pri kterih smo se pred pustom večkrat razveseljevali in jih z občno zadovoljnostjo sprejeli. Sme se reči, da ravno tu je čitalnica lep korak storila, in posebno hvalevredno je, da sli-šimo pri igrah večidel pravilno izrekanje lepega slovenskega jezika in le malokedaj žali uho ka-kova besedica kamniškega dialektu, na pr. na-mesto gospod „gspud“. Le lepo pravilno izre-kanje blaži narodni jezik, ga povzdiguje, druge navdušuje in podučuje, zlasti te kateri mislijo, da jim je dosti, če znajo kranjsko špraho, vse pa, kar je pravilnega, jim diši že po ruščini.

Kakor smo več veselih večerov imeli pred pustom pri „besedah“, napravila je tudi čitalnica 10. t. m. besedo v milodarni namen, čisti do-nesek pokloniti revnim, stradajočim našim bratom. Program bil je nekoliko kratek, ker bila je le vesela igra: „Zakonske nadloge“ in potem tombola. Vsi diletantje so umeli naloge svoje gibčno in prav dobro izvesti. Hvala posebna gre pa gospodičinama Jozefi Hafnerjevi in Marički Prohinarjevi, kateri ste se, kakor druga pota, tudi zdaj izvrstno odlikovali; da bi se le večkrat in rade na odru pokazale! Druge gospodičine pa,

tudi prav dobre igralko, naj bi ju včasih nado-mestile in se odra ne bale! Tudi gre hvala g. podpredsedniku Slabajni, ki se v resnici žrtuje, in g. Pecu. Bil je ta večer slabo obiskovan, kar pa niso krivi Kamničanje, ki morajo večkrat iti dan poprej na sejme; odbor bi bil naj skrbel, da pripravnejši večer odloči pri enacih naključbah. Bodite tedaj vrli mestnjani domoljubi vselej, če je treba tudi kaj žrtvovati za narod. Za milodar stradajočim Vam bode bog platil.

Iz Cerknice, 14. marca. [Izv. dop.] Ako se že kažejo vsa znamenja, da bode naš kranjski deželni zbor razpuščen, in če že blizu vidimo delavce, kateri nam kopljejo grabno in de-lajo nasipe, da ne bi mogli priti v trdnjavo, v kateri v težkih verigah zakovana biva naša stvar ako se podkupujejo uradniki, — zbudimo se! Vsak po svoje naj dela. Ni čakati, temuč pripravljeni bodimo. Je-li bi ne bilo prav, ako bi se v krat-kem času sešli veljavni možje iz vsega Kranjskega v Ljubljani, da se pogovorijo o prihodnjih volitvah in kandidatib. Odbor društva „Slovenije res vse preskrbi in nam da pred volitvijo kandidate na znanje, ali pomisliti je, da morebiti ta ali oni kraj boče tega ali drugega zastopnika imeti. Če po-gledamo na Dunaj, in vidimo kako naši poslanci preveč molče, se nehote v nas želja izbuja, dobiti ne samo poštene, temuč tudi zmožne poslance. Razen tega bi se pa tudi o tej priliki še druge razmere v red spravile, posebno te ali smo Mlado-ali Staroslovenci, ali Slovenci sploh, ali pa le „kranjski domačini.“

Iz Zagreba, 17. marc. [Izv. dop.] Vsa naša pozornost obrnena je denes na dogodjaje v Pešti. Tje gledamo kakor na črni oblak, za kte-rega še ne vemo, ali nosi v sebi strele in točo, ali pa pohleven in oživljajoči dež. Sovražno naš-proti si stoječi stranki ste blizo enako močni, druga drži drugo za roge, rivate se sem ter tje pa nobena ni zmožna svojo nasprotnico podsebe spraviti, in ravno to je uzrok, da je borba tako ljuta, tako dolgotrajna. Strasti so do živega pla-mena razpihane, ogenj in slama sta tik drug po-leg drugega, vsa dežela razdeljena je na dva politična taborja; v enem stoje Deakovci, duva-

Listek.

Tesnopolis ali stenografija.

(Spisal dr. J. V. Ribič.)

Že v starodavnih časih so se prebrisane glave trudile, poleg navadne pisave ustanoviti tudi tako, s ktero bi mogoče bilo, slediti besedam tudi izur-jenega govornika in jih rešiti pozabljivosti. Naj bolj nam je znano, kar so v tej stvari dovršili Grki in Rimljani. In res se je Rimljanom posre-čilo, dobiti v tako imenovanih „Notae Tironianae“ pisavo, ki je zelo ustrezala gori omenjeni zadači.

V poznejih časih si je marsikter učenjak in drugi suženj peresa in črnila sestavil sistemo, po kateri je z večjo ali manjšo urnostjo pisaril; in na Italijanskem, Francozskem in Angležkem so se na-hajali možje, kateri so sloveli kot ročni hitro-pisci. Tako je agležki romanopisec in novelist Boz-Dickens, kateri se je iz silnega siromaštva po svojem talentu in ogromni marljivosti priboril do enega prvih pisateljev prve in naj bolj razširjene literature na svetu, do velicega bogatstva

in neumerljive slave — bil nekaj časa reporter, t. j. sporočevalec za časnike in je stenografiral govore v angleškem parlamentu, kar prav zanimivo v svojem romanu „Copperfield“ popisuje.

Na vrhunec dovršenosti pa je spravil tesno-pis — tesnopolis: po grški stenografija ker skrajšana pisava potrebuje veliko manj prostora za isto stvar ko navadna — Fr. Gabelsberger v Mo-nakovem v drugem desetletju tega stoletja. Njega je prvič vodila misel, po tesnopolisu zlajšati delo mnogo obloženim višjim uradnikom. Po jako ob-širnih študijah je dovršil svojo sistemo, v ktere praktični rabi je izuril najprej samega sebe, potem pa tudi nekaj znancev in prijateljev. Ko so se l. 1819 sešli bavarski stanovi v Monakovem, stopila je Gabelsbergerjeva iznajdba v javnost. — Stenogra-firale so se namreč debate v stanovski zbornici in sicer s tako dobrim vspehom, da je bila bodočnost nove sisteme osigurana.

Podlage Gabelsbergerjevemu tesnopolisu so: Namesto navadnih pismenk je vzel znamenja, ki so ali samo pičice, ali črtice, — ravne in skriv-ljene. Ta znamenja se dajo jako lahko med seboj

zvezati in vtapljati, tako da v zopet skrajšani ob-liku služi eno znamenje za več pismenk.

Samoglasniki se izrazujejo večidel po so-glasnikih, kateri se v ta namer na razne načine predručajice, n. pr. odebeljujejo, prekrizjujejo, ali pa nad ali pod navadno pisalno črto stavljajo. Za neke, posebno često se v govoru nahajajoče be-sede so postavljene za znamenje poedine črke, ki se „sigle“ imenujejo, p. za besedo „ich“ črka i, i. t. d. Takih skrajšanj ima sistema okolo 100; šteje pa še drugih enakih bolj kompliciranih, ki se abreviature imenujejo. Dalje se skrajšujejo prednice in končnice in se zanemarijajo vse one priteklina pri besedi, ki izvirajo od sklanjave in niso za razum neobhodno potrebne. Tako se dá beseda v neizmerno skrajšani obliki na papir spravi-ti in navadno je cela tesnopolisna beseda krajša, nego prva njena pismenka v navadni pisavi.

S temi sredstvi pa še Gabelsbergerjev tesno-pis ni pri koncu svojih pripomočkov. V stavku so vsi členi v neki ozki zvezi, posebno pa sta subjekt in predikat eden od drugega odvisna in kak samo-stavnik terja svoj poseben glagol. Dalje ima vsak

listi in ustavoverci, v drugem pa levičnjaki, narodnosti in federalisti! Kako bo vse to končalo, to vedo samo bogovi. Kakoršne pa goder dogodjaje bodočnost v svojih skrivnostnih gubah nosi, nas Hrvate ne bodo nepripravljene našle. Levičnjake strašijo z dvema strašiloma: z Rusi in z absolutizmom. Kdor njih z Rusi straši, ta se tega strašila sam naj bolj boji; kdor njih pa z absolutizmom straši, ta si ga sam naj bolj želi. Sicer pa ti strašilci ne vedo, da ta strašila na ogerske levičnjake ravno tako delujejo, kakor rudeči barjaci na bika v španjolskeji areni.

Od dovoljene po ogerskeji vladi podpore od 300.000 gold. za naše stradajoče ljudstvo, dobila je naša vlada te dni 150.000 gold. v roke. Ta denar bodo najbrž korteši med seboj in med narod delili. Neki hote v tem znamenje videti, da se naglim korakom bližano razpisu saborskih volitev. Čas bi bil res že enkrat za to.

Za zagrebškega velikega župana imenovan je vendar-le Koloman Mikšič. Dosedanji veliki župan Pogledič je pa postavljen v stanje razpoloživosti. Kjer le more, ponameščuje Vakanovič svoje kreature. Sedaj išče kreaturo za belovarsko veliko županstvo. Kakor se čuje ne bo, kakor sem v svojem zadnjem dopisu poročal, Štefica Hrvojič to mesto dobil, ampak neki Otto, dosedanji podžupan reške županije, in eden naj grjih magjaruhov.

Te dni je bil tudi neki agent zavarovalnice „Slovenije“ v Zagrebu ponujaje njene akcije na kupovanje.

Iz Prage. 16. marca. [Izv. dop.] Prej ko smo mislili, je bil naš deželni zbor razpuščen. Agitacija zaradi novih volitev je že dolgo na ustavovni in državopravni strani silna bila in poročal sem že, kar se je pisalo o prusko-židovsko-ustavovnem društvu „Chabrus“, katero se je ustanovilo v namen, kupovati zemljišča federalističnih velikoposestnikov in tako dobiti večino glasov pri volitvi za ustavoverne kandidate. Da tako društvo obstoji, je resnica. V očigled takemu postopanju ustavovercev Čehi niso smeli nedelavni ostati in „Narodni listy“ so opominjali česke velikoposestnike, naj drže svoja posestva v svojih rokah in naj jih sedaj v tako važni dobi ne prodajo ustavovercem, kajti s posestvom prodajo volilni glas in vsled tega zmago pri volitvi, zmago domovine. Dr. Chleborad pa je vendar prodal svoje posestno in svoj glas in zato so ga česki listi napadali kot izdajalca. V opravičenje (?) dra. Chleborada pa naj denes povem, da je kupil dva dni po tem, ko je prejšnjo svojo graščino Žampah prodal, posestvo Nebozizek v Žateckem okraji od nekega ustavoverca in dal posestvo deloma vpisati na ime svoje žene, tako da je pomnožil glasove državopravne opozicije za enega, svoj glas pa ohranil. Sicer se vsak dan čuje in bere o kupovanji posestev na strani federalistov in ustavovercev. Naše narodne

banke dajejo federalistom denar za kupovanje velikih posestev, ako ga dotični sami ne zmorejo in pravijo, da je že precej glasov na tak način si pridobila opozicija. Da stvari za federalistično stranko ne steje slabo, vidimo tudi iz vednega javkanja ustavovernih listov, da je agitacija med opozicijo silna, da je na vladni strani vseh naporov treba itd. Ustavoverci pač vedo, da gre za smrt ali življenje. Ako zdaj federalistična stranka pri naših volitvah zmaga, po tem je zmagala za vselej; zmaga opozicije pri naših volitvah je pobitje ustavovernega gospodarjenja v Avstriji za večno!

Včeraj se je končal shod škofov česke krone, ki je bil v palači praškega nadškofa kardinala kneza Schwarzenberga. Zbrali so se namreč cerkveni oblastniki iz dežel česke krone, da bi se posvetovali, kako v okoli priti vladnemu podkupovanju nizke duhovščine. Kakor je Greuter v državnem zboru ustavovercem v obraz povedal, da bode duhovščina rajše stradala, kakor iz takih rok milodare jemala, kakor je škof v Linzu Rudigier sebi podložne duhovne svaril pred vladno pastjo, tako bodo storili vsi pošteni duhovniki in se ne bodo dali rabiti od vlade proti svojemu narodu. Menda se sme isto reči tudi o slovenskih duhovnikih.

Politični razgled.

V državnem zboru je 15. t. m. prišla na obravnavo terjatev vlade v znesku 500.000 gl. za pomoč nižjemu duhovenstvu. Greuter govori proti vladnemu predlogu in posebno nasprotuje izreku ministra, da se naj pri razdelitvi teh pomočkov gleda na „državlansko držanje“ duhovnov. Hoče se, pravi Greuter, duhovenstvu reči: Ti si v sili; pomagamo ti, ali tvoje državljansko držanje mora tako biti, kakor je nam vseč. Govornik posebno tudi brani pravico cerkve do verskega fonda. Mayrhofer zavrača Greuterja. Minister Stremayr očita Greuterju, da je roval proti šolskim postavam, proti ustavi, proti temeljem države (pohvala na ustavovni levici) in razgovarja vladin predlog, kateri se koncem seje tudi sprejme. Znano je, da se bode dovoljenih 500.000 gl. kot posojilo verskemu fondu smatralo in da bode pomoč dobil samo tisti duhoven, ki za njo prosi. To je vlada za to napravila, da bode lahko samo „vrednim, državljangsko vladni vsečno“ se držečim duhovnom pomagala.

Ustavni odbor državnega zbora je 16. t. m. sklenil, naj se vprašanje direktnih volitev ne deva v zvezo z gališkim poravnanjem. Težko so to ustavoverci vladi dovolili, ali niso vedeli niti smeli kaj drugega storiti. S tem pa s Poljaki še nikakor niso edini, ker glede glavne reči, denarja, t. j. pavšaja, ki ga Galicija ima vsako leto dobiti od države, se zadnjič niso zedinili. —

V tej seji je prišla tudi peticija mesta Biala na vrsto, ktera terja, naj se to mesto, ker je nemško, izloči iz Galicije. Vsi Nemci so bili zato, „ker se imajo tu varovati nemško-narodni“ interesi, sklenemo je bilo naposled, naj pododbor formulira, kako se ima narodnost Bialcev zavarovati. Ker je ta slučaj za las podoben našemu zahtevanju po deljenji Štajerske, Koroške, in Goriskega, — hočemo prihodnje več govoriti o njem.

Volitve na Českem bodo 18. aprila za kmetške, 20. aprila za mestne okraje, 22. za veliko posestvo.

V ogerskem parlamentu se ponavljajo od dne do dne prizori, kakor smo jih omenjali. Levica govori o malovažnih peticijah na dolgo in široko, tako da do konca sesije ne bode mogla volilna postava sklenena biti.

Strasburški škof ni hotel na rojstni dan nemškega cesarja zanj božje službe opravljati, rekši, da bi to cerkev skrunee demonstracije proizročilo.

Francoska narodna skupščina je sprejela postavu, po kateri je delavskemu mednarodnemu društvu „Internationale“ najostreje prepovedano na Francoskem ude ali podružnice imeti. — Vojvoda Gramont je izdal brošuro, ki dokazuje, da je Bismark bil tisti, ki je za vsako ceno hotel vojno imeti.

Razne stvari.

* (Kranjska komisija za svetovno razstavo) je imela 9. t. m. svojo prvo sejo. Deželni predsednik pl. Wurzbach je odprl sejo z nagovorom in naznanil smrt uda komisije J. Podrekarja in izstop uda Fid. Terpinca. Na to prebere knjez Metternich došla pisma in tiskovine. Po predlogu dra. Coste se komisija razdeli v štiri odseke in sicer 1) odsek za rudarstvo in plavarstvo, 2) za poljedelstvo, 3) za trgovstvo in obrtništvo, 4) za vednost in umetnost. Razen tega se sklene ustanovitev 5. odseka za statistične namene. Predlog dr. Coste, naj bode vsakemu udu komisije prepuščeno v ta ali oni odsek vstopiti, pa v eden odsek vstopiti je vsak ud dolžen, se sprejme in se potem vsi nazoči udje vpišejo v izvoljene odseke. Knjez Metternich predlaga, naj se voli izvrševalen odbor obstoječ iz 12 udov; dr. Costa predlaga, naj bodo tudi načelniki odsekov udje odbora, oboje se sprejme. Luckmann predlaga, naj oni udje komisije, katerim osebne razmere vstop v izvrševalni odbor nemogoč delajo, to precej naznanijo. Predlog se sprejme. Na to predlaga dr. Costa, naj se oni gospodje, kateri so se k temu pripravljene izrekli, smatrajo za voljene v izvršilni odbor; predlog se sprejme in v izvršilni odbor so torej voljeni gg. Trinker, baron Zois, Dežman, baron Apfaltrern, dr. Costa, Globočnik, vitez

jezik mnogoterih rekov, prislovic i. t. d. Vse to da navod, da se v tesnopisu, kadar je posebno hitre pisave treba, nekatere besede v stavku ne izrazujejo tako, kakor navadno, ampak še v bolj skrajšani obliki, primerni že omenjenim siglom. Da, v dalnjem napredku izpušča izurjen stenograf tudi cele besede, ktere se pri prebranju pisanja lahko zopet nadomestujejo, n. pr. členove, predloge, veznike itd.

Tako se da skrajšavanje v Gabelsbergerjevi sistemi skrajno daleč raztegniti in ravno zaradi tega ustreza ta sistema vsakemu zahtevanju, rabi za osebne potrebe, za korespondence, pri zapisavanji šolskih predlaganj, pridig, pa tudi najhujših debat v razburjenih očitnih zborih.

Gabelsberger je izdal sam veliko knjigo o svoji sistemi, ktera je še sedaj pravo sveto pismo za njegove naslednike in ktero študira vsak, kdor se hoče temeljito seznaniti s tem neprecenljivim umotvorom. Saj je pri vsaki vedi k temeljitemu znanju neobhodno potrebno, se seznaniti z njenim rojstvom, razvitkom in z njeno zgodovino.

Za razširjanje Gabelsbergerjeve stenografije se je pobrinila bavarska vlada, največ pa so storila razna društva, ktera so časoma nastala. Posebno važno je društvo v Monakovem, potem kr. saksonski stenografični zavod v Draždanah, društvo v Beču in tirolsko st. društvo, ktero sedaj šteje 566 udov.

Vsa večja društva izdajajo tudi časopise, dunajsko društvo celo časopis tiskan s črkami ktere se ravno tako stavijo in rabijo ko druge tiskarske pismenke.

Posebno odkar je v novejših časih oživel parlamentarizem, je prišla stenografija do velike veljave in je jako razširjena med omikanim občinstvom. Največ se peča se ve da ž njo učeča se mladina, kteri je tesnopis zares tudi posebno potreben in koristen. Mimogrede omenimo misel nekterih pedagogov, kteri so trdili, da je tesnopis škodljiv duševnemu razvitku mladeži, posebno pa spominu, ker si učenec vse besede učiteljeve zabilježi in mu torej ni treba tako pazljivo poslušati, ampak samo pisati in se doma napisanega na pamet naučiti. Tudi se pri tem gleda samo na

pisanje in duh ne spremlja učiteljevega razlaganja s potrebno pazljivostjo. Da temu ni tako, kažejo mnogostranske izkustva in pisatelj teh vrst more sam nasprotno trditi. On se je naučil tesnopisa od našega izvrstnega profesorja g. Lipeža na mariborski gimnaziji in je bil v petem razredu že izurjen hitropisec. Pri zapisovanji predlaganj o zgodovini, o nemškem jeziku itd. nije imel nikakega telesnega truda, torej je lahko neumorno pazil na učiteljeve besede in si je zapisoval samo jedro njihovo, ne pa dodatkov, ki so samo gladili in lepšali govor. Taki spisi so bili kaj prijetno gradivo za domač uk in so odstranili potrebo, drage knjige kupovati. V celi svoji važnosti pa se pokaže znanje tesnopisa na vseučilišči in tesnopisci si prihranjujejo neizmerno veliko časa in truda, posebno pa tudi denarjev za knjige.

Pa tudi pri zasebnih študijah je tesnopis koristen, ker olajšuje izpise in zaznamovanja iz knjig, ktere imamo le začasno v rokah. Pravo polje za tesnopis pa je javno življenje s svojimi raznimi zbori, posebno pa deželne in državne zbornice in res ni nobene take zbornice, ktera bi ne imela tesnopiscev najetih. (Konec prih.)

Gutmannsthal, P. Kozler, grof Lanthieri, knjez Metternich, Murnik, Samassa in Šolar. Izvršilnemu odboru se dovoli, v obrtniških mestih dopisnike postaviti in zaradi udeleževanja pri razstavi oklice po deželi razposlati.

* („Laibacher Tagblatt“) hoče v svojem listu od zadnje sobote pokazati, kako krivljen je naš članek „Minister Chlumecky in Slovenci“, to pa hoče storiti s tem, da prinaša, kakor pravi, besede, katere je minister govoril o otvorenji vinogradniške šole v Mariboru. „Tagblatt“ pa ne prinaša besedi, kakor jih je minister poljedelstva res govoril, temveč tako spremenjene, kakor so „Tagblattu“ prav. Ne brodimo radi po blatu, za to naj ta opazka našim bralcem zadostuje.

* (Darovana gasilnica.) Dunajski tovarničar za slavnike F. Harak je občini Domžale blizu Mengeša na Kranjskem, kjer mnogo ljudi zanj slavnike dela, lepo gasilnico daroval. Občani so z veseljem in hvaležnostjo sprejeli stroj, ki jim bode pomagal, kadar bi ogenj občini žugal.

* (Izkušnje za ljudske in meščanske šole) v Gradcu se začne 15. aprila. Dotični se imajo oglašiti do 10. aprila. Taksa pr. 10 gld. je pri deželni glavni kasi vložiti. Tisti, ki se žele izkušnji podvreči, naj se oglasijo 15. aprila ob 8 v c. kr. učiteljskem izobraževališči v Mariboru (burgasse) z dokazilom plačane takse.

(Narodna založnica na Koroškem.) „Soči“ se iz Ljubljane piše, da bodo narodnjaki v Ziljski Bistrici, njim na čelu gospod Ferdo Vigele, posestnik, ustanovili narodno založnico v Ziljski Bistrici. Gosp. Ferdo Vigele je stopil v dogovor z. g. dr. Vošnjakom zaradi stvari in gre upati, da se namera Ziljskih narodnjakov kmalu uresniči.

* (Podučni govori o kmetovalstvu.) katere daje g. prof. Povše v Gorici, zbira ob nedeljah vedno več poslušalcev. Kakor „Soča“ poroča, bilo je pri zadnjem govoru blizu 250 poslušalcev nazočih, po večjem kmetov, nekoliko pa tudi iz drugih stanu.

* (Roparji) so privreli pred kratkim v stanovanje vinarja Gašparja Robiča blizu Maribora, mu s sekirami, gnojnimi vilami in samokresi protili, na to mu vse imetje vzeli in pobegnili. Sodnija zločince išče.

* (Pravda zaradi dvoboja.) 16. t. m. sta stala dva slušatelja prava na graški univerzi pred sodiščem, ker sta na iz barbaričnih časov podegovani način, po dvoboju hotela rešiti zaseben prepir. Stud. juris Holzmeister je pozval svojega kolego grofa Pace na dvoboj in ga v njem nevarno na roki ranil. Bil je za to obsojen na 6 mesecev ječe, grof Pace na 14 dni in sekundanta študenta Pirkmayer in Drasch vsak na 8 dni ječe.

* (Prošnja jugoslovanskim skladateljem.) Hrvatsko pevsko društvo „Kolo“ javlja oglas, iz katerega posnemljemo sledeče: „U interesu lepšega razvitka narodne pjesme i muzike moli pjevačko društvo „Kolo“ sve hrvatsko-srbske i slovenske skladatelje, da mu izvole što više poslati svojih izvornih komadah, spretnih za pjevanje u zboru ali za solo; a ono će je ne samo pjevati samo u koncertih i zabavah svojih, nego — bude li to dotičnoj gospodi skladateljem milo — i drugim našim pjevačkim društvam v istu svrhu priobćivati, pače — u koliko se bude dalo — i tiskom širiti celom domovinom. Ovako radeć misli „Kolo“ da će najlaglje upoznati narod naš s umotvori njegovih umjetnikah, sve dalje krčiti put i utirati stazu narodnoj pjesmi i one sfere, do kojih ona do danas, zbog koje kakovih razlogah nije mogla prodrieti; na ovaj način pripomoći će ono ponješto, da se u nas stvori i podigne muzika na temelju narodnom osnovana. Svaki poslani komad društvo će se najvećom zahvalnošću primiti, stavljenim možda uvjetom po mogućnosti zadovoljiti.“

* (Česki kmetje) pošiljajo deputacije k velikoposestnikom v svojih krajih in prosijo graš-

čake, naj volijo pri bodoči volitvi za česki deželni zbor federalistične kandidate. Piše se, da so bili od nekaterih velikoposestnikov uslišani. Slovenski kmetje, posnemajte svoje severne brate, kadar bomo zopet volili!

* (Podzemeljska železnica na Dunaji.) Znano je, da London že ima železnice, katere pod zemljo posamezne dele mesta vežejo. Pred kratkim je nek Amerikanec pri dunajski mestni oblasti prašal, ali bi se tudi v glavnem mestu naše države podzemeljska železnica napraviti dala. Reklo se mu je, da bode to težko šlo, pa Amerikanec se ni dal podučiti in je dejal, da bode vladi predložil projekt za podzemeljsko železnico na Dunaji.

* (Tiskalnice za bankovce) so izkopali pri kopanju temelja za poslopje, v katerem bode svetovna razstava na Dunaji. Tiskalnica je narejena za desetake stare veljave („srebra“) in je iz leta 1814.

* (Rusko trgovstvo) se kljub visokim uvozninam vedno povišuje, kar že kaže vedno množenje dohodkov za uvozne trgovinske reči. K temu napredku trgovstva v Rusiji pa so posebno nove železnice pomogle. Uvoznina je Rusiji nesla leta 1868 37,651.094 rubljev, l. 1869 40,268.540 rubl., l. 1870 40,570.707 rubl., l. 1871 47,558.157 rubl. Železnice izvažajo vedno več žita iz Rusije; za to pa dohaja mnogo denarjev v državo in kupna moč Rusije vedno raste.

O svetovni razstavi

smo od dotičnih odborov naprošeni, razglasiti sledeče pozive:

„Poziv k udeležbi svetne razstave na Dunaji leta 1873.“

Od nekaj časa in od mnogoterih strani izprožena misel, naj se napravi na Dunaji mednarodna (internacionalna) razstava, se uresniči leta 1873 in bode gotovo novo dobo napredka in razvitka monarhije napravila.

Da se to podvzetje izvrši, se je ustanovila na Dunaji cesarska komisija in v kronovinah razstavne komisije.

Razstavna komisija v Gradci je začela svoje delovanje, ki se razsteza na okraj kupčijske zbornice graške t. j. srednjo in spodnjo Štajersko (razun pridelovanja vina).

V posebnem naznanilu se naznanijo razstavljavcem vse določbe, ki se nanašajo na javljenje (zglaševanje) in pošiljanje k razstavi, kakor tudi dan, od katerega počenši se more zglašati pri komisiji.

Najprej seveda se obrača do obrtnikov, kmetovavcev, rudarjev in gozdnarjev, zastopnikov umetnije in znanosti ter jih pozivlja, naj se mnogobrojno udeležijo mednarodne razstave na Dunaji, in naj se zlo zlo trudijo, da bo kolikor mogoče dostojno pošiljanje.

Kakor ne dvomimo, da se komisiji v Ljubnem in Mariboru pridružite našemu prizadevanju skupnega delovanja, se tudi resno nadejamo, da se nam bo potem posrečilo, Štajerskemu zagotoviti na razstavi tisto častno mesto, ktero mu pristoja, ker se z mnogoterim bogastvom prirodivine nenavadno odlikuje, ker se po hitrem razvitku obrtnije, po stališči znanosti in uka obdrži na vzvišenem mestu, in ker ni nigdar zaostalo, kadar je šlo za to, da se izvrši in povspešuje kak vzvišen namen.

Razstava leta 1870 v Gradci nam je pripravljavna šola za svetno razstavo; takrat smo preudarjali stališče naše obrtnije v razmeri sosednjih dežel; zdaj pa moramo nabrane izkušnje porabiti.

Ako je dežela pri tej razstavi pokazala, kaj ji je mogoče storiti, se ji ni nigdar truda in dela bati, kadar gre za to, da se na eni strani slava in čast Avstrije v mirnem boji s tujimi deželami pospešuje, na drugi strani pa se ona sveti kot biser v kroni občne domovine.

Mi ne dvomimo, da ne bi dežela, okraj, občina, da ne bi kupčijska in obrtnijska zbornica, kmetijsko društvo, da ne bi vse poklicane skupščine in društva, vsi obrtniki in kmetovavci, zastop-

niki umetnije in znanosti in domačega časopisja našega prizadetja in namena cenili in podpirali; kajti le takrat bomo imeli vspeh, kateri nas bo vračajoče se od dunajske svetne razstave opravičil vsklikniti: „Ponos nam je, da smo Avstrijanci!“

V Gradci, 7. marca 1872.

Izvrševalni odbor razstavne komisije graške: Kübeck, predsednik; Keiserfeld, Neupauer, Oberanzmeyer, podpredsedniki; Alwens; Attems; Conrad; Fontane; Geutebrück; Leyer; Močnik; Pöschl; Rieckh; Schmirger; Scholz; Schwarz; Wilhelm; Kirchlehner, stalni poročevalec.

„Poziv za ustanovljenje fonda za razstavno komisijo v Gradci.“

Oziraje se na poziv od 7. tega meseca zaradi mnogobrojne udeležitve na svetni razstavi dunajski leta 1873, obračamo se na skušeno radodarnost Štajercev, ta občekoristen namen tudi z denarji podpirati.

Komisija je namreč sklenila ustanoviti fond, da bi imelo Štajersko od mednarodne razstave stanovitven dobiček.

Ta namen mislimo doseči, ako priskrbimo sredstva, s katerimi se učiteljem, delavcem, delovodjem in kmetovavcem pripomaga, da obiščejo razstavo, in z reči za izgled ali obrazek pripravnimi, katere se svoje dni za ljudske, strokovne in obrtnijske šole na razstavi nakupijo, pospešuje obrtnijski razvitek in zlahčenje okusa pri tistih, ki niso mogli sami razstave obiskati in študirati.

Dalje je ta fond namenjen za podpiranje skupnih razstav in plačevanje stroškov, ki sploh nastanejo komisiji.

Dobro se spominjamo, da se je v deželi ob razstavi leta 1870 v Gradci prav veliko prinašalo; pa zdaj velja še večji namen doseči in tu ne sme in ne bode Štajersko zaostalo.

Obračamo se s to prošnjo do vseh obrtnikov in kmetovavcev okraja kupčijske zbornice graške, kakor sploh do vseh, ki hočejo podpirati zastopstvo Štajerskega na dunajski svetni razstavi: spominjamo pa posebno na to, da je zastopstvo vinskih pridelkov odkazano mariborski komisiji, in da je za okraj gornjo-štajerske kupčijske zbornice določena komisija v Ljubnem.

Subskripcije (tudi za mesečne prineske) in pošiljatve naj se pošiljajo v pisarnico razstavne komisije v Gradci (Burg 2. Stock), tukajšnjim trem hranilnicam, potem kreditni in eskomptni banki, kakor dotičnim okrajnim glavarstvom, okrajnim zastopom in mestnemu uradu v Mariboru in Celji, katere prosimo, naj prejemljejo, kar se pošlje.

Zapisniki plačanih denarjev se bodo razglašali.

V Gradci, 9. marca 1872.

Izvrševalni odbor razstavne komisije graške: Kübeck, predsednik; Kaiserfeld, Neupauer, Oberanzmeyer, podpredsedniki; Fontane, Močnik, Schmirger, Geutebrück, Peschl, Scholz, Schwarz, Leyer, Rieckh, Wilhelm. Kirchlehner, stalni poročevalec. (Konec prih.)

Za stradajoče slovenske brate na Kranjskem

je dalje „Slovenskemu Narodu“ došlo:

	gld.	kr.
Prenesek iz št. 31 „Slov. Nar.“	382	60
Čitalnica v Kamniku je darovala čisti donesek od „besede“ 10. t. m.	34	24
Fara Rove pri Kamniku	11	10
Po gosp. Janezu Krst. Kunej, kaplanu v Novicerkvi smo prijeli 7 gld., darovali so:		
Gosp. Franc Juvančič, dekan pri Novicerkvi	3	—
„ Karol Gajšek, župnik na Dobrni	2	—
„ Janez Vraz, kaplan na Dobrni	1	—
„ Janez Kunej, kaplan pri Novicerkvi	1	—

Skupaj . 434 94

Administracija „Sl. Naroda“.

Popravek. Po zmoti našega metteur-en-pages-a je v zadnjem pozno v noči zgotavljenem listu prišlo poročilo o razpustu deželne zbornice českega na konec dopisa iz Zagreba namestu na prvo mesto „pol. razgleda“. Ravno tako je v mnogih eksemplarih izpadla iz mašine druga vrsta uredniške opombe v listku: „da ne bi akcije v nenarodne roke prišle; kar je potrebno“.

